

Елица Матева

Кино школа „Братя Люмиер“

ПРЕПОДАВАТЕЛЯТ в условия на КОВИД - 19 от ХОМО ЛУДЕНС в ХОМО ЛУДУВАЩИЯТ

Или за преподаването в електронна среда като за американска нощ*

Днес няма да анализираме дали все още е във валидност книгата на Йохан Хьойзинха „Homo ludens“ - девалвацията на културата е факт. На културата у нас, а и в частност на изкуствата се гледа като на „куче касичка“ или кукла „Марсианка“, която обаче не казва „МАМА!“, ако вярваме на опасния чар Орелски – Ястребовски - Буревестников или просто Генчо Гунчев от романа на Свобода Бъчварова. За съжаление игровият момент на нашето битуване се превърна в безкрайна лагерна изолация, по време на която онлайн-прозорчетата разместиха границите на делника и уикенда - днес работното ни облекло повече наподобява пижама и пантофи.

През периода март - май 2020 г. възприех работата в условията на изолация като експеримент, като необходимо отшелничество и бягство от шума и суетата. Колкото и невероятно да звучи тълпата и множеството хора на едно място предизвикват в мен изпотяване на дланите и настръхвам досущ като героите на Уди Алън. От друга страна липсата на истинска комуникация и усещането за плът развиха негативна инерция в цялостното ми възприемане за света. Свикването с НЕ-присъствието предполага ново адаптиране към света, когато процесът на обучение извън електронната среда е позволен. Преподаването в тези условия е нещо като историята за орел, рак и щука. От една страна се чувстваме защитени в своите виртуални замъци, от друга, когато сме навън сякаш се раждаме за втори път, а после отново изпадаме в паника при узнаването, че някой приятел, роднина или близък е заболял от Ковид-19, „че аз онзи ден говорих с него, ами сега?!?“

Играта като метод на преподаване

В първия период на изолацията с децата от 8 до 12 клас ми бе по-лесно, защото те бяха свикнали с кино – теорията - с някои от тях работя вече трета година. Винаги в реална обстановка сме имали своите минути за теория и електронната среда създаде възможност учениците да разполагат с повече време за търсене на най-важния източник за нашата работа – филмите. През този период адаптацията към електронната среда на децата от 5 до 7 клас бе по-трудна, а допълнителен препен - камък бе и матурата за 7-ми клас, която в тази обстановка предизвикваше напрежение сред седмокласниците. През втория период на преподаване в електронна среда от есента до януари, ситуацията се обогати с нови обстоятелства. Имам ученици, които вече са си осигурили образование извън България и то по специалности, свързани с фестивалната логистика и журналистиката – те са много спокойни и продължават активно да пишат рецензии за сайта kinoto.bg. По-любопитна е ситуацията с абитуриентите, които имат качествата професионално да се занимават с кино, но са на кръстопът и правят своя избор под влияние на родителите си. И разбира се, изборът е прагматичен и съобразен с изискванията на бита. Съвсем естествено: преподавателят тъгува, че някак си не е успял да изкуши с романтичната идея за бъдеще на артист своя даровит питомник, но донякъде моето „его“ на преподавател е облекчено, защото съм спестила терзания и мъки за следващите 10 години на този потенциален безработен дебютант в българското кино.

По време на новото виртуално обучение с децата от 6 -7 клас, срещите ни придобиха друг нюанс - за да имат мотивация за работа, задачите се разгръщат като игра, тук детето и учителят осъществяват заедно като съучастници темите за работа. При работа с текст- разпределяме задачите по между си, така че детето да има пример, двигател и да не изпитва страх или притеснение от преподавателя като оценяващ фактор. Учителят постепенно напуска статуквото си на показващ правилата на играта в комуникацията и трансформира позицията си на лудуващ, на съзаклятник в съвместното творчество. В тази игра обаче трябва много да се внимава, все пак учителят не е връстник на детето, не е и част от неговата компания – добре е да се очертават предварително параметрите на отношения между двете страни, за да няма разочаровани или пък излъгани очаквания.

Признавам си, че този опит не е мое откритие, а резултат от практиката на Джани Родари, за целта разгърнете някоя страница от книгата му „Грамматика на фантазията“ и ще откриете интересни рецепти за работа с деца и как да ги направим разказвачи-вълшебници.

Американската нощ или как се работи с бъдещи абитуриенти в електронна среда

Не, тук няма да анализираме едноименния филм на Франсоа Трюфо, а ще стане дума за едно понятие от киното, което се превърна в метафора за работата ми с бъдещите абитуриенти. „Американска нощ” е технически термин за сцена, снимана през деня, която чрез специален похват прилича на нощна. Американската нощ всъщност е ден. Всички знаем, че в киното не всичко е такова, каквото изглежда или както се казваше в сериала „Туин Пийкс“ на Дейвид Линч: „советите не са това, което са.“ И обучението ни по изкуства вече не същото. С младежи, в които постоянно бушуват любовни трепети и промяната на идеите им е повече от 4-те посоки на света е изключително трудно да постигнеш екип, та камо ли някакъв необикновен артефакт, ето защо работим „яваш-яваш“ в електронна среда. Още повече, че за тях идеята за „кино“ в началото се родеше с хрупането на пуканки в някой МОЛ, а когато МОЛОВЕТЕ бяха затворени, настъпи мир в душата ми, защото моето разбиране за киното като артистична провокация е далеч от това, което се предлага в киносалоните на даден МОЛ. „Младежите“ започнаха да слушат, да търсят, да очакват да им пусна списък от филми, така се изгради система на работа, в която уж сме заедно, но без да се усещаме физически. Сред тях има и такива, които искат да работят през ваканцията и това ми се случи. В последната ни среща за 2020 г. някои от тях ми признаха, че онлайн общуването им допада много напоследък, което за мен е леко обезпокоително, защото вярвам, че физическото присъствие е много по-въздействащо, то е част от живота, то е животът.

В „Писма върху естетическото възпитание на човека“ Шилер казва, че „човекът играе само когато е човек в пълния смисъл на думата и е напълно човек единствено, когато играе.“ В онлайн средата теорията може да се превърне в игра, а практическите упражнения в допълнение на знанията, така и научено от една квалификация веднага помогна в „играта“ с приложението „Sway“ – визуалният материал стана достъпен и лесен за въздействие, а дори и децата от 5-6 клас покрай това приложение започнаха да се интересуват какво гледаме с големите. През ваканцията малките ми писаха с молба за изнамиране на линк към филм от тема, свързана с час на младежите. Всички тези примери подсказват, че има смисъл от подобен образователен процес, но би ми се искало скоро да настъпи времето, когато отново ще сме заедно в естествения си вид, защото виртуалната реалност влияе на сетивата ни по същия начин както Ковид-19 - открадва обонянието и мириса на фантазията ни и работата ни придобива цвета на онази

прословута „Американска нощ“, а колко е хубаво, когато се усещаме, когато сетивата се пълнят с цветовете на живота, когато емоцията е споделена и всички сме заедно извън квадратчето на виртуалната платформа!